

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ  
ФАКУЛЬТЕТ БУДІВНИЦТВА ТА ЦИВІЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ  
КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Декан факультету будівництва  
та цивільної інженерії

\_\_\_\_\_ О.І. Федченко

«\_\_\_» вересня 2019

**ЗАХИСТ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки БАКАЛАВРА

**Укладач д.т.н., професор кафедри ПЕОП Купіс Ю.В.**

Обговорено та ухвалено  
на засіданні кафедри прикладної екології  
та охорони праці

Протокол №\_\_ від «\_\_»\_\_\_\_\_ 2019 р.  
Завідувач кафедри прикладної екології  
та охорони праці

\_\_\_\_\_ Г.Б. Кожемякін

Ухвалено науково-методичною радою  
факультету будівництва та цивільної  
інженерії

Протокол №\_\_ від «\_\_»\_\_\_\_\_ 2019 р.  
Голова науково-методичної ради  
факультету будівництва та цивільної  
інженерії

\_\_\_\_\_ І.А. Арутюнян

2019 рік

## 1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників  | Галузь знань,<br>напрямок підготовки,<br>рівень вищої освіти | Характеристика навчальної дисципліни       |                       |
|--|--|--|-----------------------|
|  |  | денна форма навчання                       | заочна форма навчання |
| Кількість кредитів – 3   | -  | вибіркова<br>цикл професійної підготовки   |                       |
| Розділів – 2   | -  | <b>Рік підготовки:</b>                     |                       |
| Загальна кількість годин – 90  |  | 3-й  | 3-й                   |
| Тижневих годин для денної форми навчання:<br>аудиторних – 3<br>самостійної роботи студента – 3,4 | -  | <b>Лекції</b>                              |                       |
|  |  | 28 год.                                    | 6 год.                |
|  |  | <b>Лабораторні</b>                         |                       |
|  |  | 14 год.                                    | 4 год.                |
|  |  | <b>Самостійна робота</b>                   |                       |
|  | Рівень вищої освіти:<br><b>перший (бакалаврський)</b>        | 48 год.                                    | 80 год.               |
|  |  | <b>Вид підсумкового контролю:</b><br>залік |                       |

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Метою** викладання дисципліни «Захист у надзвичайних ситуаціях» є формування у студентів знань, умінь і навичок створювати безпечні умови життя і діяльності у середовищі перебування, досягнення світоглядних принципів гармонійних стосунків людини з технікою, природою та суспільством.

**Завданням дисципліни є:** вивчення основних положень безпеки життєдіяльності; набуття необхідних умінь, щодо прийняття відповідних рішень в галузі охорони праці; чітке розумінні небезпечних і шкідливих чинників у ситуаціях, що виникають у навколишньому середовищі, їх ідентифікація, пошук і обґрунтування оптимальних безпечних умов життя і праці людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

**знати:**

- загальні екологічні закономірності функціонування і розвитку природних та антропогенних екосистем різного рівня складності;
- небезпечні і шкідливі фактори, які впливають на людину у надзвичайних і звичайних ситуаціях в умовах виробництва і в побуті;
- психологічні причини нещасних випадків;
- методи і засоби захисту населення та виробничого персоналу;
- методи ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

**вміти:**

- оцінювати загально-екологічний стан регіону та основних середовищ (повітря, ґрунту, поверхневих вод);

- використовувати екологічні знання в практичних дослідженнях екосистем різного рівня складності, оцінювати екологічний стан основних середовищ по індикаторним організмам;

- використовувати сучасні методи та підходи при певних екологічних дослідженнях;

- оцінювати сучасний екологічний стан та приймати управлінські рішення щодо охорони та захисту навколишнього природного середовища, раціонального природокористування.

- визначати чинники небезпеки та методи їх знешкодження;

- керувати діями підлеглих при надзвичайних ситуаціях;

- виявляти психологічні причини нещасних випадків;

- досягти таких компетентностей

**загальних:**

1. Здатності до оцінювання.

2. Технологічні здатності.

3. Організаційні здібності.

**спеціальних (фахових, предметних):**

1. Набуття гнучкого мислення, здатність застосовувати сукупність знань для розуміння та розв'язання складних організаційно-технологічних проблем та завдань, формування критичного мислення. Здатність розуміти та вирішувати проблеми будівництва та цивільної інженерії під впливом змін у середовищі функціонування підприємств.

2. Здатність забезпечувати заходи та засоби охорони праці, техніки безпеки та охорони довкілля на підприємствах.

**Міждисциплінарні зв'язки.**

«Безпека життєдіяльності, основи охорони праці» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми має міждисциплінарні зв'язки з такими дисциплінами: «Метрологія і стандартизація, обстеження та випробування будівель і споруд», «Техноекологія регіону», «Виробнича практика».

**3. Програма навчальної дисципліни**

***Розділ 1. Безпека життєдіяльності***

*Тема 1. Теоретико-методологічні основи безпеки життєдіяльності в соціальній сфері*

Безпека соціальної сфери в контексті основ національної безпеки. Основні поняття і характеристики небезпечних, екстремальних та надзвичайних ситуацій. Методологія, теорія та практика безпеки життєдіяльності. Ризик як категорія безпеки життєдіяльності.

*Тема 2. Безпека життєдіяльності в соціальному середовищі*

Небезпеки соціального характеру і захист від них. Кримінальні небезпеки в соціальній сфері та захист від них. Небезпечні ситуації

техногенного характеру і захист від них. Екологія та безпека життєдіяльності.

### *Тема 3. Регіональні програми забезпечення безпеки життєдіяльності*

Регіональні програми забезпечення безпеки життєдіяльності. Загрози безпеці. Принципи та система забезпечення комплексної безпеки міста. Основний зміст діяльності суб'єктів щодо забезпечення комплексної безпеки міста. Сили, засоби та основні напрямки діяльності щодо забезпечення комплексної безпеки

### *Тема 4. Основи особистої безпеки в сфері життєдіяльності*

Здоровий спосіб життя і його складові. Загальні правила надання першої медичної допомоги. Індивідуальний захист в небезпечних і надзвичайних ситуаціях природного походження. Соціокультурні аспекти безпеки життєдіяльності. Безпечний відпочинок.

### *Тема 5. Економічні основи забезпечення безпеки в соціальній сфері*

Економічний збиток від дії небезпек на людину. Визначення матеріального збитку і числа жертв при надзвичайних ситуаціях. Економічний ефект заходів щодо безпеки життєдіяльності. Економічний ефект заходів щодо прогнозування і запобігання надзвичайним ситуаціям.

## **Розділ 2. Основи охорони праці**

### *Тема 6. Правові та організаційні питання охорони праці*

Законодавча та нормативна база України з питань охорони праці. Державне управління охороною праці. Організація охорони праці, нагляд та контроль за охороною праці.

### *Тема 7. Гігієна праці та виробнича санітарія*

Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих факторів. Гігієнічна класифікація праці. Метеорологічні умови виробничого середовища. Освітлення. Вентиляція виробничих приміщень. Вібрація, шумування, дія на організм. Шум.

### *Тема 8. Електробезпека*

Дія електричного струму на організм людини. Види електричних травм. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Перша допомога при ураженні струмом. Допустимі значення струмів і напруг. Захист від дотику до частин обладнання, що проводить струм.

### *Тема 9. Пожежна безпека*

Небезпечні та шкідливі чинники, пов'язані з пожежами. Категорії приміщень та будівель за вибухопожежною та пожежною небезпекою. Засоби та способи гасіння пожежі. Класифікація пожеж і рекомендовані вогнегасні речовини.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

| Назви тематичних розділів і тем   | Кількість годин |              |           |           |              |              |           |           |
|---|-----------------|--------------|-----------|-----------|--------------|--------------|-----------|-----------|
|   | денна форма     |              |           |           | заочна форма |              |           |           |
|   | усього          | у тому числі |           |           | усього       | у тому числі |           |           |
|   |                 | л            | лаб. роб. | сам. роб. |              | л            | лаб. роб. | сам. роб. |
| 1   | 2               | 3            | 4         | 5         | 6            | 7            | 8         | 9         |
| <b>Розділ 1. Безпека життєдіяльності</b>  |                 |              |           |           |              |              |           |           |
| Тема 1. Теоретико-методологічні основи безпеки життєдіяльності в соціальній сфері | 8               | 3            | -         | 5         | 9            | 1            | -         | 8         |
| Тема 2. Безпека життєдіяльності в соціальному середовищі                          | 11              | 3            | 2         | 6         | 10           | 1            | -         | 9         |
| Тема 3. Регіональні програми забезпечення безпеки життєдіяльності                 | 11              | 3            | 2         | 6         | 9            | -            | -         | 9         |
| Тема 4. Основи особистої безпеки в сфері життєдіяльності                          | 10              | 3            | 2         | 5         | 9            | -            | -         | 9         |
| Тема 5. Економічні основи забезпечення безпеки в соціальній сфері                 | 8               | 3            | -         | 5         | 10           | 1            | -         | 9         |
| <b>Разом за розділом 1</b>  | <b>48</b>       | <b>15</b>    | <b>6</b>  | <b>27</b> | <b>47</b>    | <b>3</b>     | <b>-</b>  | <b>44</b> |
| <b>Розділ 2. Основи охорони праці</b>   |                 |              |           |           |              |              |           |           |
| Тема 6. Правові та організаційні питання охорони праці                            | 10              | 4            | -         | 6         | 10           | 1            | -         | 9         |
| Тема 7. Гігієна праці та виробнича санітарія                                      | 12              | 3            | 4         | 5         | 13           | -            | 4         | 9         |
| Тема 8. Електробезпека  | 10              | 3            | 2         | 5         | 10           | 1            | -         | 9         |
| Тема 9. Пожежна безпека   | 10              | 3            | 2         | 5         | 10           | 1            | -         | 9         |
| <b>Разом за розділом 2</b>  | <b>42</b>       | <b>13</b>    | <b>8</b>  | <b>21</b> | <b>43</b>    | <b>3</b>     | <b>4</b>  | <b>36</b> |
| <b>Усього годин</b>   | <b>90</b>       | <b>28</b>    | <b>14</b> | <b>48</b> | <b>90</b>    | <b>6</b>     | <b>4</b>  | <b>80</b> |

### 5. Теми лекційних занять

| № теми       | Назва теми  | Кількість годин |          |
|--------------|---|-----------------|----------|
|              |   | д.ф.            | з.ф.     |
| 1            | Теоретико-методологічні основи безпеки життєдіяльності в соціальній сфері | 3               | 1        |
| 2            | Безпека життєдіяльності в соціальному середовищі                          | 3               | 1        |
| 3            | Регіональні програми забезпечення безпеки життєдіяльності                 | 3               | -        |
| 4            | Основи особистої безпеки в сфері життєдіяльності                          | 3               | -        |
| 5            | Економічні основи забезпечення безпеки в соціальній сфері                 | 3               | 1        |
| 6            | Правові та організаційні питання охорони праці                            | 4               | 1        |
| 7            | Гігієна праці та виробнича санітарія                                      | 3               | -        |
| 8            | Електробезпека  | 3               | 1        |
| 9            | Пожежна безпека   | 3               | 1        |
| <b>Разом</b> |   | <b>28</b>       | <b>6</b> |

### 6. Теми лабораторних занять

| № теми       | Назва теми  | Кількість годин |          |
|--------------|---|-----------------|----------|
|              |   | д.ф.            | з.ф.     |
| 2            | Дослідження наслідків дії небезпечних факторів виробничого та побутового середовища на людину в повсякденних умовах | 2               | -        |
| 3            | Визначення вмісту токсичних газів в атмосферному повітрі  | 2               | -        |
| 4            | Визначення температури спалаху нафтопродуктів в закритому тиглі   | 2               | -        |
| 7            | Дослідження мікроклімату виробничих приміщень   | 2               | 2        |
| 7            | Дослідження штучного виробничого освітлення   | 2               | 2        |
| 8            | Дослідження захисного заземлення  | 2               | -        |
| 9            | Вивчення будови, призначення, використання і обслуговування вогнегасників   | 2               | -        |
| <b>Разом</b> |   | <b>14</b>       | <b>4</b> |

### 7. Самостійна робота

| № теми       | Назва теми  | Кількість годин |           |
|--------------|---|-----------------|-----------|
|              |   | д.ф.            | з.ф.      |
| 1            | Теоретико-методологічні основи безпеки життєдіяльності в соціальній сфері | 5               | 8         |
| 2            | Безпека життєдіяльності в соціальному середовищі                          | 6               | 9         |
| 3            | Регіональні програми забезпечення безпеки життєдіяльності                 | 6               | 9         |
| 4            | Основи особистої безпеки в сфері життєдіяльності                          | 5               | 9         |
| 5            | Економічні основи забезпечення безпеки в соціальній сфері                 | 5               | 9         |
| 6            | Правові та організаційні питання охорони праці                            | 6               | 9         |
| 7            | Гігієна праці та виробнича санітарія                                      | 5               | 9         |
| 8            | Електробезпека  | 5               | 9         |
| 9            | Пожежна безпека   | 5               | 9         |
| <b>Разом</b> |   | <b>48</b>       | <b>80</b> |

## Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання студента з дисципліни «Безпеки життєдіяльності, основ охорони праці» складається з двох частин: теоретичної (загальні питання) та практичної (розв'язок задач за різними темами).

### План виконання індивідуального завдання

Виконання індивідуальної роботи передбачає такі обов'язкові складові:

1. Обрати тему індивідуального завдання.
2. У індивідуальному завданні повинні бути представлені такі розділи: зміст; вступ, теоретична частина; практична частина; список використаної літератури.
3. Відповіді на питання повинні достатньо розкривати зазначене питання, супроводжуватися ескізами, схемами або графіками, а якщо необхідно і таблицями. При цьому тексти відповідей на питання \ розв'язок задач необхідно погодити з ескізами шляхом цифрових позначень.
4. Оформити індивідуальне завдання згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.
5. Індивідуальне завдання здається на кафедру для реєстрації і перевірки викладачем не пізніше, ніж за 2 (два) тижня до заліку, згідно графіку освітнього процесу.
6. У визначений термін захистити роботу.
7. Орієнтована тематика індивідуальних завдань знаходиться у Методичних рекомендація (<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=8436>)

### 8. Види контролю і система накопичення балів

Оцінювання навчальних успіхів здобувачів вищої освіти реалізується шляхом проведення поточного та підсумкового контролю успішності. Розподіл балів, які отримують студенти за темами кожної поточної атестації, наведено в таблиці.

Види поточного контролю: опитування; виконання лабораторних завдань, розв'язання тестових завдань, завдання семантичного напрямку та робота з нормативною базою відповідно до предмета. Види підсумкового контролю: індивідуальне завдання; залік у письмовій формі.

### Розподіл балів, які отримують студенти

| Назва теми   | Кількість балів |
|--|-----------------|
| Розділ 1   |                 |
| Тема №1 (опитування, експрес-тестування)                                   | 2               |
| Тема №2 (опитування, виконання лабораторного завдання, експрес-тестування) | 4               |
| Тема №3 (опитування, виконання лабораторного завдання, експрес-тестування) | 4               |
| Тема №4 (опитування, виконання лабораторного завдання, експрес-тестування) | 4               |
| Тема №5 (опитування, експрес-тестування)                                   | 2               |

| Назва теми  | Кількість балів |
|---|-----------------|
| Завдання семантичного напрямку та робота з нормативною базою відповідно до предмета, №1 | 4               |
| Поточна атестація №1  | 10              |
| Загальна кількість балів  | 30              |
| Розділ 2  |                 |
| Тема №6 (опитування, експрес-тестування)  | 2               |
| Тема №7 (опитування, виконання лабораторного завдання, експрес-тестування)              | 6               |
| Тема №8 (опитування, виконання лабораторного завдання, експрес-тестування)              | 4               |
| Тема №9 (опитування, виконання лабораторного завдання, експрес-тестування)              | 4               |
| Завдання семантичного напрямку та відповідно до предмета, №2                            | 4               |
| Поточна атестація №2  | 10              |
| Загальна кількість балів  | 30              |
| Всього за поточний контроль знань   | 60              |
| Підсумковий контроль  | 40              |
| Разом   | 100             |

### Вид контролю та система накопичення балів

| № | Вид контрольного заходу   | Кількість контрольних заходів | Кількість балів за 1 захід | Усього балів |
|---|---|-------------------------------|----------------------------|--------------|
| 1 | Індивідуальне опитування  | 9                             | 1                          | 9            |
| 2 | Виконання лабораторних завдань  | 7                             | 2                          | 14           |
| 3 | Експрес-тестування  | 9                             | 1                          | 9            |
| 4 | Виконання завдання семантичного напрямку та робота з нормативною базою (№1 та №2) | 2                             | 4                          | 8            |
| 5 | Поточна атестація 1 та 2  | 2                             | 10                         | 20           |
|   | <b>Разом за поточний контроль</b>   |                               |                            | <b>60</b>    |
| 6 | Індивідуальне завдання (теоретична та практична частина)                          | 1                             | 20                         | 20           |
| 7 | Залік   | 1                             | 20                         | 20           |
|   | <b>Разом за підсумковий контроль</b>  |                               |                            | <b>40</b>    |
|   | <b>Разом</b>  | <b>30</b>                     |                            | <b>100</b>   |

Під час **індивідуального опитування** оцінюється рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на лекційних і лабораторних заняттях. Бали нараховуються за такими критеріями:

1 бал – відповідь правильна і вичерпна, чітка і лаконічна, логічна і послідовна та надана без допомоги викладача. Студент вільно володіє понятійним апаратом, відповідними категоріями; знаннями законодавчих і нормативних актів та навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових літературних джерелах; уміє застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у нестандартних ситуаціях, самостійно наводить приклади; схильний до аналізу явищ у їхньому



взаємозв'язку і розвитку: уміє ставити та обґрунтовано розв'язувати проблеми;

0,9-0,8 бала – відповідь правильна, але не вичерпна; логічна, але не послідовна та надана без допомоги викладача. Студент добре володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію; використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача;

0,7-0,6 бала – відповідь в цілому правильна але не повна і не послідовна, логічна але з деякими неточностями, аргументована не переконливо та надана без допомоги викладача. Студент може зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; уміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, але відчуває труднощі під час добору прикладів; здатен опрацювати матеріал самостійно;

0,5-0,4 бала – відповідь не повна і не послідовна, без аргументації та надана за допомогою викладача. Студент володіє програмним матеріалом на початковому рівні (значну частину матеріалу засвоює на репродуктивному рівні). З допомогою викладача здатен відтворювати логіку наукових положень; має фрагментарні навички в роботі з підручником, науковими джерелами; має стійкі навички роботи з конспектом, може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу;

0,3-0,2 бала – відповідь з істотними помилками, фрагментарна, не послідовна, без аргументації та надана за допомогою викладача. Студент володіє основним програмним матеріалом на початковому рівні, виявляє здатність елементарно викласти думку, має фрагментарні уявлення про роботу з науково-методичними джерелами;

0,1 бала – відповідь не впевнена, з принциповими помилками, фрагментарна, без аргументації та надана під керівництвом викладача. Студент не володіє значною частиною основного програмного матеріалу та основними фундаментальними положеннями, допускає у формулюванні основних понять помилки, що спотворюють їх зміст; здатний усно відтворити тільки окремі частини теми.

0 балів – студент відмовився від відповіді.

За **виконання лабораторного завдання** бали нараховуються за такими критеріями:

2 бали – студент повністю правильно розв'язав завдання і дав вичерпні аналітичні висновки з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків;

1,9-1,6 бала – студент правильно розв'язав завдання і дав аналітичні висновки без урахуванням причинно-наслідкових зв'язків;

1,5-1,2 бала – студент в цілому розв'язав завдання, але розрахунки містять несуттєві помилки і дав аналітичні висновки без урахуванням причинно-наслідкових зв'язків;

1,1-0,8 бала – студент в цілому розв'язав завдання, але розрахунки містять несуттєві помилки і дав не аргументовані, фрагментарні аналітичні висновки;

0,7-0,4 бала – студент частково розв’язав завдання з допущенням суттєвих помилок при використанні методів і дав не аргументовані, фрагментарні аналітичні висновки;

0,4-0,1 бала – студент частково розв’язав завдання з допущенням суттєвих помилок при використанні методів і ухилився від аналітичних висновків;

0 балів – студент не розв’язав завдання.

**Розв’язання тестових завдань.** Експрес-тестування складається з 10 тестових завдань. Тестове завдання містить 4 відповіді, одна з яких є правильною. За правильну відповідь на одне запитання студент отримує 0,1 бали, таким чином, відповівши правильно на всі запитання, студент може отримати 1 бал.

Якщо студент не набрав на практичних заняттях допуск до заліку, то він має право добирати бали на консультації.

Виконання завдань семантичного напрямку та робота з нормативною базою відповідно до предмета (№1, № 2) передбачають укладання фахового словника та переліку нормативних документів відповідно до кожної теми курсу.

Даний вид завдання дозволяє перевірити теоретичні знання студента та забезпечити науковий підхід при дослідженні кожної теми курсу. Завдання оцінюється за наступними критеріями:

4 бали – студент повністю правильно виконав завдання, дослідив усі ключові поняття та нормативні джерела за кожною темою курсу;

3-2 бали – студент в цілому виконав завдання, дослідив більшість ключових понять та нормативних джерел за темами курсу;

1 бал – студент частково виконав завдання, дослідив близько половини ключових понять та нормативних джерел за темами курсу;

0 балів – студент не виконав завдання.

**Поточна атестація № 1 та № 2** дозволяє перевірити теоретичні знання студента. Максимальна оцінка, яку студент може отримати по результатом тестування, становить 10 балів за кожен контрольний захід.

Теоретична частина складається з 20 тестових завдань. Тестове завдання містить 4 відповіді, одна з яких є правильною. За правильну відповідь на одне запитання студент отримує 0,5 бала. Таким чином, відповівши правильно на всі запитання, студент може отримати максимально 10 балів за кожну атестацію.

Якщо за результатами поточного контролю знань студент отримає менше 35 балів, то до заліку він не допускається.

**Підсумковий контроль** знань за дисципліною проводиться після закінчення семестру у формі заліку, який проводиться в два етапи:

- виконання індивідуального завдання, звіт про його виконання та захист;

- відповідь на 20 тестових завдань, кожне з яких оцінюється в 1 бал.

У процесі підсумкового контролю викладачем використовується така шкала оцінювання:

| Види контрольного заходу | Результат  | Кількість балів за 1 захід |
|--------------------------|--|----------------------------|
| Індивідуальне завдання   | Виконання індивідуального завдання (теоретичної та практичної частини) | 10                         |
|                          | Звіт про виконання індивідуального практичного завдання та захист      | 10                         |
| Залік                    | Тестування   | 20                         |
| Всього                   |  | 40                         |

За виконання індивідуального завдання (практичної та теоретичної частини) бали нараховуються за такою схемою:

1. Результат виконання індивідуального завдання (практичної та теоретичної частини) і написання звіту оцінюється за такими критеріями:

10-9 балів – усі ключові поняття теми, проблеми, ідеї ґрунтовно відібрано, визначено й описано; основні факти, що підтверджують деталі, включено й докладно описано; результати систематизовано, надано обґрунтовані висновки, робочі документи складено в повному обсязі за ключовими положеннями проведеного дослідження; розв'язанням задач.

8-6 балів – більшість ключових понять теми, проблем, ідей відібрано, добре визначено й описано; більшість основних фактів, що підтверджують деталі, включено й досить добре описано, але є незначні неточності; отримані результати систематизовано, надано не досить обґрунтовані висновки, робочі документи складено в повному обсязі за ключовими положеннями проведеного дослідження, але за структурою мають недоліки;

5-3 бали – близько половини ключових понять теми, проблем, ідей відібрано, визначено й описано; включено майже половину основних фактів, що підтверджують деталі; тільки частка відібраної інформації є правильною а решта – неточна або відсутня; отримані результати не систематизовано; надано не коректні висновки, робочі документи складено частково і не повністю розкривають ключові положеннями проведеного дослідження;

2-1 бал – незначну кількість ключових понять теми, проблем, ідей відібрано, визначено й описано; факти, що підтверджують деталі, не включено або включено недостатньо; інформація здебільшого неточна або не стосується досліджуваного питання; висновки відсутні, робочі документи складено частково, з помилками, або не відповідають ключовим положенням проведеного дослідження;

2. Захист індивідуального завдання (теоретичної та практичної частини), оцінюється за такими критеріями:

10-9 балів – студент вільно володіє досліджуваним матеріалом та чітко надає повні, логічні та ґрунтовні відповіді на запитання; аргументує власні

висновки та пропозиції; демонструє глибокі знання самостійно опрацьованих додаткових джерел навчальної та наукової літератури;

8-6 балів – студент володіє досліджуваним матеріалом, надає правильні відповіді на запитання; але не всі власні висновки та пропозиції аргументує; демонструє знання самостійно опрацьованих додаткових джерел тільки навчальної літератури;

5-3 бали – студент частково володіє досліджуваним матеріалом, надає не повні відповіді на запитання; затрудняється з аргументацією власні висновків; демонструє часткові знання самостійно опрацьованих додаткових джерел тільки навчальної літератури;

2-1 бал – студент частково володіє досліджуваним матеріалом, неправильно відповідає на запитання або взагалі нічого не відповідає; власні висновки, не аргументує; демонструє часткові знання самостійно опрацьованих додаткових джерел тільки навчальної літератури.

У разі, якщо студент не виконав та не захистив індивідуальне практичне завдання на мінімальну оцінку, то робота повертається на опрацювання.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

| За шкалою ECTS | За шкалою університету  | За національною шкалою |               |
|----------------|---|------------------------|---------------|
|                |   | Екзамен                | Залік         |
| A              | 90 – 100<br>(відмінно)  | 5 (відмінно)           | Зараховано    |
| B              | 85 – 89<br>(дуже добре)                                       | 4 (добре)              |               |
| C              | 75 – 84<br>(добре)  |                        |               |
| D              | 70 – 74<br>(задовільно)                                       |                        |               |
| E              | 60 – 69<br>(достатньо)  | 3 (задовільно)         | Не зараховано |
| FX             | 35 – 59<br>(незадовільно – з можливістю повторного складання) | 2 (незадовільно)       |               |
| F              | 1 – 34<br>(незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)    |                        |               |

## 9. Рекомендована література

### Законодавчі та нормативні документи

1. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010 р. № 65.
2. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.
3. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 - «настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.

### Основна:

1. Куріс Ю.В., Белоконь К.В., Рижков В.Г. Основи охорони праці: навч. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2015. 180 с.
2. Белоконь К.В. Суржицька Л.А., Цимбал В.А., Карнаух А.А. Цивільний захист: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗДІА, 2015. 70 с.
3. Румянцев В.Р., Куріс Ю.В., Белоконь К.В. Безпека життєдіяльності: метод. вказівки до виконання лабораторних та самостійних робіт. Запоріжжя: ЗДІА, 2013. 46 с.
4. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності: перша допомога в надзвичайних ситуаціях: навч. посібник для внз. Київ: Центр навч. літ., 2011. 130 с.
5. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці: навч. посібник. Київ: Університет «Україна», 2009. 295с.
6. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: навч. посібник. Київ: Знання, 2007. 367 с.
7. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: підручник для студентів вищих навчальних закладів Львів: Афіша, 2005. 318с.
8. Лапін В.М. Основи охорони праці: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: ЛБІ НБУ, 2004. 142с.
9. Медведев Е.Н., Сорокін Г.Ф. Основи охорони праці: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Професіонал, 2008. 208с.
10. Бикова О.В., Болієв О.В., Деревинський Д.М. Основи цивільного захисту: навч. посібник. Київ: Професіонал, 2008. 223 с.
11. Основи цивільного захисту: навчальний посібник / Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Львів: ЛБІ НБУ, 2010. 384 с.
12. Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях: навч. посібник / Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2004. 136 с.

### **Додаткова:**

1. Агеєв Є.Я. Основи охорони праці: навч. посібник для самот. роботи по вивченню дисципліни. Львів: Новий Світ, 2009. 404 с.
2. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 1 «Техногенна та природна небезпека»: посібник / Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Київ: КІМ, 2007. 636 с.
3. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.3 «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування»: посібник / Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Київ: КІМ, 2008. 152 с.
4. Михайлюк В.О. Цивільний захист: навч. посібник. Ч. 3: Цивільна оборона. Миколаїв: УДМТУ, 2002. 155 с.
5. Міговіч Г.Г. Довідник з цивільної оборони. Київ: ЗАТ «Українська технологічна група», 1998. 526 с.
6. Депутат О.П. Цивільна оборона: навч. Посібник. Львів: Новий Світ, 2005. 338 с.

### **Інформаційні ресурси:**

1. Офіційний веб-портал Верховної ради України.  
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
2. Офіційний веб-портал Кодексу України.  
URL: [https://urist.ua.net/кодекси/кодекс\\_цивільного\\_захисту\\_україни](https://urist.ua.net/кодекси/кодекс_цивільного_захисту_україни)
3. Офіційний веб-портал Цивільного захисту України.  
URL: [http://protokol.com.ua/ua/kodeks\\_tsivilnogo\\_zahistu\\_ukraini\\_1](http://protokol.com.ua/ua/kodeks_tsivilnogo_zahistu_ukraini_1)
4. Офіційний веб-портал Головного управління Держпраці в Запорізькій області.  
URL: <http://zp.dsp.gov.ua>
5. Офіційний веб-портал системи електронного забезпечення навчання ЗНУ (дисципліна БЖД, викладач Куріс Ю.В.)  
URL: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=8436>

**Погоджено**

**з навчальним відділом \_\_\_\_\_**

**«\_\_\_\_\_» \_\_\_\_\_**